

URTX

SILENCIS QUE HO DIUEN TOT

Gemma Peris Duran i Aleix Cruz Pons

“Alma Di Agosto era cega. Els seus veïns, que la coneixien i l’estimaven, estaven convençuts que ella era culpable d’assassinat:

- Per què? (va preguntar l’advocat).
- Perquè ho diuen els diaris.
- Però els diaris menteixen (va dir l’advocat).
- Es que també ho diu la ràdio (van explicar els veïns). I la tele!”

EDUARDO GALEANO. El libro de los abrazos.

“Alma di Agosto era ciega. Sus vecinos, que la conocían y querían, estaban convencidos de que ella era culpable de asesinato:

- ¿Por qué? (preguntó el abogado).
- Porque lo dicen los periódicos.
- Pero los periódicos mienten (dijo el abogado).
- Es que también lo dice la radio (explicaron los vecinos). Y la tele!”

EDUARDO GALEANO. El libro de los abrazos.

“Alma Di Agosto was blind. Her neighbours, who knew and loved her, were convinced she was guilty of murder:

- Why?’ (asked the lawyer).
- Because the newspapers say so.
- But the newspapers lie, (said the lawyer).
- But the radio said so too (explained the neighbours). And the TV!”

EDUARDO GALEANO. El libro de los abrazos.

SILENCIS QUE HO DIUEN TOT

El 21 de febrer de 2018 la fira d'art contemporani de Madrid ARCO retira l'exposició de Santiago Sierra "Presos Polítics en l'Espanya contemporània". Unes hores abans de la seva inauguració, la galerista Helga de Alvear decideix retirar-la a petició d'Ifema, entitat organitzadora de la fira.

L'obra consta de 21 fotografies de persones amb la cara pixelada amb una breu explicació dels motius pels quals estan empresonats, entre els quals hi ha Oriol Junqueras, president d'ERC i Jordi Sánchez i Jordi Cuixart, presidents en aquells moments d'ANC i Òmnium, respectivament. També hi ha altres presos com ara els joves d'Alsasua. En un comunicat l'autor de l'obra, Santiago Sierra, explica: "creiem que actes d'aquest tipus donen sentit i raó a una peça com aquesta, que precisament denunciava el clima de persecució que estem patint els treballadors culturals en els últims temps".

La retirada d'aquesta obra va provocar indignació entre moltes persones i col·lectius, entre ells el periodista de Ràdio Tàrraga Aleix Cruz, que

el 24 de febrer de 2018 publica en el seu perfil d'Instagram, @fionmccool, una fotografia de protesta que acabarà essent el detonant del projecte artístic: "Silencis que ho diuen tot". Amb la idea de denunciar la censura i rebutjar episodis de falta de llibertat d'expressió, 17 comunicadors i periodistes relacionats amb Tàrraga s'avenen a participar en el projecte. Cadascun d'ells escull lliurement quin serà el tema que volen utilitzar per expressar el rebuig de situacions o fets seguint un patró similar al que va utilitzar Santiago Sierra. En aquest cas, la imatge dels comunicadors apareix pixelada, mentre els objectes o les fotografies prenen protagonisme per tal d'expressar el missatge de denúncia. Cada fotografia, a més, porta un text que serveix per contextualitzar-la. Els comunicadors que van participar en el projecte són Anna Homs, Arnau Martí, Albert González, Aleix Cruz, Carolina Tebé, Dani Hernández, Francesc Garcia, Gemma Carceller, Gemma Peris, Jaume Boquet, Jaume Ramon, Laia Pedrós, Lourdes Cardona, Marc Andreu, Ramon Puiggené, Xavier Santesmases i Vanessa Leiva.

Albert González. Foto: Twitter/Elisa

Aleix Cruz. @_aleix_cruz / Twitter #L

Aleix Cruz. @_aleix_cruz / Twitter

Aleix Cruz. @_aleix_cruz / Twitter

Anna Homs. @anna_homs / Twitter "La cultura és el que ens diferencia i ens connecta amb els altres. És el que ens fa humans." #LaCulturaEnsFaLliures

Arnau Martí. @arnau_marti / Twitter #L

Carolina Tebé. @carolina_tebé / Twitter "La cultura és el que ens diferencia i ens connecta amb els altres. És el que ens fa humans." #LaCulturaEnsFaLliures

Dani Hernández. @dani_hernandez / Twitter

Francesco Garcia. *Expressio*

Gemma Carceller. *Si tincal, jo tincal*

Gemma Peris. *Resistència i llibertat*

Jaume Boquet. *Avui a l'increment del poder del poder del poder*

Jaume Ramon. *Resistència*

Laila Pedrós. *Resistència*

Lourdes Cardona. *Resistència*

Marc Andreu Rosich. *Si el poder del poder, del poder i del poder del poder*

La retirada de l'obra de Santiago Sierra d'ARCO s'ha d'emmarcar en un seguit de fets que, tot i tenir orígens i temàtiques ben diferents, coincideixen en un espai curt de temps i que expliquen els fets denunciats en algunes d'aquestes fotografies. Repassem algunes notícies d'aquell 2017:

18-02-2017: Barcelona és escenari de la manifestació més gran de tot Europa a favor d'acollir Refugiats. Paral·lelament els vaixells d'ONG com ara Open Arms, cada cop tenen més problemes per operar al mar Mediterrani. La UE ha girat l'esquena als refugiats.

22-2-2017: L'Audiència Nacional condemna a tres anys i mig de presó el raper Valtonyc per injúries a la Corona i lloar ETA. El 23 de maig de 2018, el dia abans d'entrar a presó, va transcendir que havia fugit a Bèlgica. Allí un jutge denega la seva extradició a Espanya, argumentant que les seves lletres s'emmarquen en l'exercici de la llibertat d'expressió.

22-5-2017: En la glosa dominical el bisbe de Solsona, Xavier Novell, es pregunta si l'homosexualitat podria estar vinculada amb l'absència de la figura paterna. Una setmana més tard, el 28 de maig, el col·lectiu DeTrascantó de Tàrraga, que vetlla pels interessos del col·lectiu LGTBI, organitza una protesta a la plaça Major mentre el bisbe està fent missa a l'interior de l'església parroquial.

17-08-2017: Una furgoneta envaeix la zona de vianants de la Rambla de Catalunya de Barcelona. És un atemptat terrorista reivindicat per Estat Islàmic. Hi moren 15 persones i 100 més resulten ferides de diversa consideració.

18-08-2017: Hores després de l'atemptat de Barcelona se'n produeix un altre a Cambrils. Una dona mor atropellada i en un tiroteig posterior, moren els cinc ocupants del cotxe, que portaven explosius falsos i anaven armats amb una destrat i ganivets.

26-08-2017: A Tàrraga 300 persones es manifesten sota el lema "No tinc por". La comunitat musulmana hi participa activament. La concentració surt des de la mesquita i acaba a la plaça Major. A moltes altres poblacions de tot Catalunya es van fer manifestacions semblants.

1-10-2017: Se celebra a Catalunya un Referèndum d'Autodeterminació conegut com a 1-O, organitzat pel Govern de Catalunya. La seva convocatòria és oficialment suspesa pel Tribunal Constitucional d'Espanya, però més de dos milions de persones van a votar tot i l'intent de les forces de seguretat de l'Estat per impedir-ho. En

alguns casos hi ha càrregues policials que deixen més d'un miler de ferits.

3-10-2017: El Rei Felip VI fa un discurs televisat en horari de màxima audiència. Títlla de "deslleialtat inadmissible" a la Generalitat de Catalunya per haver organitzat el referèndum de l'1 d'octubre. El monarca també reclama a l'Estat que assegurí "l'ordre constitucional i el normal funcionament de les institucions".

16-10-2017: L'Audiència Nacional decreta presó incondicional comunicada per al president de l'ANC, Jordi Sánchez, i el d'Òmnium Cultural, Jordi Cuixart. Se'ls acusa d'un delictes de sedició, en concret, de "promoure" les concentracions davant la seu de la Conselleria d'Economia durant l'escorcoll de la Guàrdia Civil.

2-11-2017: L'Audiència Nacional decreta l'emprisonament sense fiança del vicepresident de la Generalitat, Oriol Junqueras, i dels consellers Raül Romeva, Dolors Bassa, Joaquim Forn, Josep Rull, Jordi Turull, Meritxell Borràs i Carles Mundó.

13-11-2017: Comença el judici de la Manada. Durant les festes de San Fermin del 2016, a Pamplona, un grup de cinc homes manté relacions sexuals amb una noia de 18 anys, que denuncia que va ser violada. Els acusats, un guàrdia civil i un altre membre de l'exèrcit, graven els fets i ho comparteixen en un grup de Whatsapp, on ja havien parlat de voler violar algú. El cas provoca una gran atenció mediàtica i s'endega una campanya a favor de la noia sota el lema "#yosítecreo".

8-3-2018: Es convoca la primera vaga feminista a Espanya que vol visibilitzar el treball que fan les dones i reivindicar una igualtat real entre dones i homes. El seguiment és important i les manifestacions, massives.

25-3-2018: Un desconegut destrossa la pedra de la memòria històrica Stolpersteine contra l'extermini nazi instal·lada a Sanaüja. Estava dedicada al veí de la Segarra Salvador Grau Bibià, deportat al camp d'extermini de Neuengamme.

26-4-2018: Surt la sentència del cas de la Manada. La justícia considera que no hi va haver violació i condemna els cinc acusats a 9 anys per abús sexual. S'organitzen manifestacions i concentracions de protesta arreu. Els agressors són posats en llibertat sota fiança de 6.0000 euros i mesures cautelars, a l'espera d'una sentència ferma.

L'exposició "Silencis que ho diuen tot" no s'estalvia la crítica/autocrítica als mitjans de comunicació i als mateixos periodistes. La primera imatge de gran format que veuen els visitants és la d'una periodista cremant un diari, però en aquest cas la periodista no està pixelada, forma part dels

elements que es volen destacar en la denúncia. És una crítica als mitjans de comunicació. El projecte pretén posar de manifest el posicionament personal dels periodistes que observen el món, cadascú des de la seva perspectiva, però moltes vegades els comunicadors no expressen el que pensen, sigui per falta d'oportunitat o per autocensura. "Una censura de la qual molts cops també som responsables i còmplices els mitjans de comunicació", afirma l'Aleix Cruz, promotor de l'exposició.

El Mapa de la Censura, un estudi que de forma col·laborativa recopila vulneracions dels drets fonamentals a llibertats d'informació i d'expressió de periodistes i ciutadans de tots els Països Catalana que edita Media.cat, exposa que l'any 2017 el nombre de casos de censura es va doblar. Val a dir que més de la meitat estan relacionats amb l'1-O". Es van registrar 245 incidents. Aquest informe també destaca l'augment "de les amenaces, intimidacions i agressions a periodistes, fotoperiodistes, fotògrafs i mitjans de comunicació. En total, mig centenar de casos, més del triple que el 2016. Un altre fet que destaca l'informe i està relacionat amb la llibertat d'expressió és l'increment "de les denúncies penals i la intervenció judicial per tal de limitar la llibertat d'expressió", relacionades amb la coneguda Llei Mordassa, el nom amb què es coneix popularment la Llei Orgànica de Protecció de la Seguretat Ciutadana. Algunes d'aquestes denúncies s'han obert d'ofici des de Fiscalia. Destaquen els següents col·lectius afectats: humoristes, músics, usuaris de les xarxes socials i professors. Pel que fa al llistat de temes sobre els quals els jutjats accepten denúncies, ja no només n'hi ha sobre l'enaltiment del terrorisme, sinó que cada cop accepten més casos relacionats amb "ofenses del sentiment religiós, ultratge a Espanya o atacs a l'honor a persones com toreros o polítics de dretes". Segons el Mapa de la Censura, durant el 2018 les dinàmiques de l'any anterior s'han consolidat i, en alguns casos, fins i tot empitjoren.

Bona mostra de la pressió que tenen els periodistes per fer la seva feina és que a finals del 2017 el Col·legi de Periodistes impulsa un manifest on demana "exercir i preservar un periodisme lliure d'ingerències polítiques, judicials o policials que atemptin contra la llibertat d'expressió i informació". Exposen també que "no podem estar subjectes a directrius ni amenaces de cap mena que

limitin la llibertat d'informació". El manifest reclama a les autoritats públiques que "garanteixin els drets a la llibertat d'expressió i d'informació i que permetin als periodistes exercir amb aquesta llibertat el periodisme". També es fa una crida als professionals i als mitjans de comunicació a "exercir l'ofici amb la responsabilitat pròpia d'un moment com el que es viu, sempre sota les directrius del Codi Deontològic", i a les autoritats públiques a "garantir i assegurar la protecció dels professionals que exerceixen el periodisme". Així mateix, s'indica que el dret a la informació de la ciutadania "és un pilar bàsic per a la democràcia" i s'apunta que només "una informació professional i responsable, compromesa amb el Codi Deontològic, i lliure d'agressions i pressions, serà la garantia d'independència i pluralitat".

Una altra mostra és el manifest que el setembre de 2017 van llegir els periodistes Mònica Terribas i Jordi Évole a favor d'un periodisme lliure al qual es van acollir prop de 500 persones del món de la comunicació a la Rambla de Catalunya de Barcelona per exigir la fi de les pressions que reben periodistes i mitjans des de l'aparell policial i judicial de l'Estat. El manifest, promogut pel Grup de Periodistes Ramon Barnils, va rebre l'adhesió de més de cinc mil particulars i mitjans. A l'acte hi eren representades les principals entitats del sector: associacions, col·legis i sindicats. "Fidels al nostre compromís amb el periodisme mostrem, també, el nostre compromís amb un model de societat en què la llibertat d'expressió i d'informació són part indestriable del conjunt de llibertats que cal garantir", recorda el text. Principis reconeguts a la Declaració Universal dels Drets Humans, al Conveni Europeu dels Drets Humans, a la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i, fins i tot, a la mateixa Constitució espanyola.

El projecte "Silencis que ho diuen tot" es va exposar el juny de 2018 a la nau 18 de Cal Trepal de Tàrraga, dins el Festival d'Art Contemporani Embarrat. Va anar acompanyada d'un debat entre periodistes moderat per Laia Soldevila.

PS: La xarxa social Instagram va ser el punt de partida per iniciar aquest projecte a favor de la llibertat d'expressió. Aquesta mateixa plataforma, però, censura les imatges de la part superior del cos nu, però només en el cas que es vegi el pit d'una dona. Aquest fet ha desembocat en un moviment anomenat #freethenipple.

